

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL <...> ASOCIACIJOS „A“ IR B ASOCIACIJOS SKUNDO PRIEŠ VŠĮ TRANSPORTO KOMPETENCIJŲ AGENTŪRĄ

2020 m. kovo 13 d. Nr. 4D-2020/1-213
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius gavo <...> asociacijos „A“ valdybos pirmininko X ir B asociacijos prezidento Y (toliau abu kartu vadinama – Pareiškėjai, Asociacijos) skundą, taip pat adresuotą ir Lietuvos Respublikos susisiekimo ministrui bei Lietuvos Respublikos Vyriausybės kancleriui, dėl VŠĮ Transporto kompetencijų agentūros (toliau vadinama ir – Agentūra, TKA) galimai netinkamų veiksmų (neveikimo), nagrinėjant Pareiškėjų 2020-02-11 kreipimąsi ir teikiant prašomą informaciją, susijusią su TKA 2019 metų veiklos sąnaudomis bei finansiniais rodikliais.

2. Pareiškėjai skunde, be kitų aplinkybių, nurodo:

2.1. „[...] [Asociacijų] vardu informuojame, kad [TKA] atsakydama į [...] 2020 m. vasario 14 d. pavedimą ir mūsų 2020 m. vasario 11 d. prašymą pateikti informaciją apie TKA 2019 m. veiklos sąnaudas bei finansinius rodiklius, pranešė, kad negali pateikti šios informacijos nenurodydama konkrečių atsisakymo pateikti informacijos priežasčių“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta).

2.2. „TKA vadovės pasirašytame rašte buvo tik pažymėta, kad kovo mėnesio viduryje planuojama pabaigti TKA finansinių rezultatų auditą, tada juos įvertinus ir patvirtintus valdyboje [...] bus galima pristatyti aviacijos bendruomenei.“

2.3. „[...] aviacijos verslo įmonės ir aviatoriai, remdamiesi susisiekimo ministro įsakymu [...], neproporcingo dydžio ir, [...], jokiomis finansinėmis TKA sąnaudomis nepagrįstas rinkliavas moka jau dabar, [...]“

2.4. „[...] Aviacijos verslui nepriimtini pažadai, kad TKA dar kelis mėnesius tikslins savo veiklos sąnaudas, o tada galimai reikės dar pusės metų sąnaudomis pagrįstų rinkliavų nustatymui ir jų įsigaliojimui.“

2.5. „Asociacijos [...] pakartotinai prašo [...] iki vasario 28 d. pateikti informaciją apie TKA 2019 m. veiklos sąnaudas bei finansinius rodiklius, [...]. [...] prašome viešai atskleisti realią TKA finansinę būklę ar bent planuojamus metų finansinius rodiklius, [...] pateikti visų rinkliavų detalius pagrindimus atsižvelgiant į planuojamus 2019 m. finansinius rodiklius ir išaiškinti kokios konkrečiai TKA paslaugų sąnaudos yra dengiamos iš visų įmonių mokamo metinio priežiūros mokesčio. [...]“

3. Konkretus prašymas skunde Seimo kontrolieriui nesuformuluotas.

4. Kartu su skundu Pareiškėjai nepateikė jokių dokumentų.

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

5. Skundo tyrimo metu Seimo kontrolierių įstaigoje gautas Susisiekimo ministerijos 2020-02-24 raštas Nr. 2-913, taip pat adresuotas Pareiškėjams, TKA ir Vyriausybės kanceliarijai, kuriuo informuojama, kad 2020-03-03 Susisiekimo ministerijoje organizuojamas posėdis, ir prašoma TKA posėdžio metu „pristatyti informaciją, susijusią su atlyginimo už TKA teikiamas paslaugas dydžių sąnaudomis“.

Pažymėtina, kad 2020-03-03 įvyko pirmiau minėtas posėdis, surašytas Posėdžio dėl VŠĮ Transporto kompetencijų agentūros patiriamų veiklos sąnaudų, susijusių su atlyginimo už teikiamas administracines paslaugas, pristatymo ir aptarimo protokolas (toliau vadinama – Protokolas).

Protokole (kopija), be kita ko, nurodyta:

„[...] Darbotvarkė. [TKA] patiriamų veiklos sąnaudų, susijusių su atlyginimo už teikiamas administracines paslaugas, pristatymas ir aptarimas.

Susisiekimo viceministras posėdžio dalyvius informavo, kad 2020 m. vasario 18 d. buvo gautas [Asociacijų] kreipimasis dėl [...] [TKA] patiriamų veiklos sąnaudų, susijusių su atlyginimo už teikiamas administracines paslaugas, dydžių.

TKA atstovai pristatė informaciją, susijusią su atlyginimo už TKA teikiamas paslaugas dydžių sąnaudomis. Pažymėta, kad paslaugų dydžiai apskaičiuoti vadovaujantis Atlyginimo už VŠĮ Transporto kompetencijų agentūros teikiamas administracines paslaugas dydžio nustatymo (apskaičiavimo) metodika, patvirtinta Vyriausybės 2018 m. gruodžio 19 d. nutarimu Nr. 1315, pagal kurią teikiamų paslaugų savikainos dydis nustatomas taip, kad būtų padengtos visos būtinos ir pagrįstos, su konkrečios paslaugos teikimu susijusios sąnaudos. Paslaugos savikainą sudaro: specialistų darbo sąnaudos, specialistų darbo vietų sąnaudos, veiklos sąnaudos, bendrosios ir papildomos sąnaudos.“

TKA pristatė detalizuotą informaciją apie kiekvieną 2019 m. aukščiau nurodytų patirtų sąnaudų grupę, pateikė 2019 m. faktinį ir 2020 m. prognozuojamą paslaugų įkainių dedamųjų, pagal patiriamas sąnaudas, palyginimą. Taip pat nurodyti pagrindiniai veiksniai, kurie sąlygojo praėjusių metų sąnaudų pasikeitimus, tokie kaip organizaciniai ir struktūriniai pokyčiai eliminavę perteklines ir neužpildytas pareigybes, sumažėję specializuotų skyrių kaštai, deleguojant bendrąsias ir administracines funkcijas administracines ir bendras veiklas vykdančioms padalinėms, pasiruošimas vykšančiam EASA administracinio valdymo auditui, išsipareigojimai Tarptautinės civilinės aviacijos organizacijai (ICAO) ir Federalinei aviacijos administracijai (FAA).

TKA taip pat informavo, kad buvo peržiūrėti procesai, susiję su techninės priežiūros mokymo organizacijų ir orlaivių tipo mokymo organizacijų (atitinkamai PART145 ir PART147) paslaugų teikimu. Peržiūros metu buvo įvertinta atliekamų procedūrų, kurios tiesiogiai įtakoja paslaugos savikainą, trukmė. Numatoma, kad metinis priežiūros mokesčiai bus apskaičiuojamas ne pagal mokymo programų skaičių, o nuo faktiškai vykdomų veiklų - techninės priežiūros organizacijos teorijos ir praktikos mokymo bei egzaminavimo metinis palaikymas, orlaivio tipo teorijos mokymo programos metinis palaikymas, orlaivio tipo praktikos mokymo programos metinis palaikymas ir orlaivio tipo egzaminavimo metinis palaikymas. [...].

Civilinės aviacijos bendruomenės atstovai padėkojo už išsamų ir informatyvų pristatymą bei bendradarbiavimą.

Nutarta: 1. 2020 m. kovo mėn. TKA suorganizuoti darbinį susitikimą su aviacijos įmonių atstovais, kuriame būtų detalčiai pristatytas ir aptartas įmonių metinio priežiūros mokesčio apskaičiavimo ir taikymo modelis. 2. Ateityje TKA, prieš inicijuojant paslaugų įkainių pakeitimus, supažindinti aviacijos bendruomenę su numatomais pokyčiais bei vykdyti konsultacijas.“

Skundo tyrimui reikšmingi teisės aktai

6. Lietuvos Respublikos įstatymai ir kiti teisės aktai:

6.1. **Istatymai:**

6.1.1. *Seimo kontrolierių įstatyme* nustatyta:

12 straipsnio 1 dalis – „Seimo kontrolieriai tiria pareiškėjų skundus dėl pareigūnų piktnaudžiavimo, biurokratizmo ar kitaip pažeidžiamų žmogaus teisių ir laisvių viešojo administravimo srityje. [...]“

22 straipsnio 3 dalis – „Skundo tyrimas nutraukiamas, jei tyrimo metu išnyksta skundžiamos aplinkybės arba, tarpininkaujant Seimo kontrolieriui, skunde keliamos problemos išsprendžiamos gera valia, taip pat kitais šio įstatymo nustatytais atvejais.“

6.1.2. *Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatyme* nustatyta:

4 straipsnio 1 dalis – „Institucijos privalo teikti pareiškėjams ar jų atstovams (toliau – pareiškėjas) dokumentus, išskyrus šio įstatymo ir kitų įstatymų nustatytus atvejus.“

5 straipsnio 1 dalis – „Informacija apie institucijos veiklą yra vieša ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka skelbiama institucijos interneto svetainėje, taip pat mobiliojoje programoje, jeigu institucija ją turi. [...]“

6.1.3. *Aviacijos įstatyme* nustatyta:

4 straipsnis – „Aviacijos valstybinį valdymą pagal savo kompetenciją Lietuvos Respublikoje vykdo Vyriausybė, Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerija, Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerija, kariuomenės vadas, LTSA ir Agentūra.“

6 straipsnis – „[...] 3. Agentūra pagal savo kompetenciją: 1) vykdo civilinės aviacijos, įskaitant antžeminę įrangą ir aviacijai teikiamas paslaugas, valstybinę priežiūrą; 2) organizuoja Nacionalinės civilinės aviacijos saugumo programos įgyvendinimą; [...]; 5) teikia metodinę pagalbą ir konsultacijas civilinės aviacijos klausimais.“

8 straipsnis – „Už Agentūros teikiamas administracines paslaugas imamas atlyginimas. Atlyginimo dydis nustatomas (apskaičiuojamas) vadovaujantis ekonomiškai pagrįsta paslaugos savikaina. Į paslaugos savikainą negali būti įtraukiamos su konkrečios paslaugos teikimu nesusijusios sąnaudos. Paslaugos savikainos (išlaidų) dydis turi būti pagrindžiamas vadovaujantis šiais ekonominiais rodikliais: Agentūros praėjusių finansinių metų materialinių ir joms prilygintų sąnaudų (ilgalaikio materialiojo turto nusidėvėjimo ir nematerialiojo turto amortizacijos, komunalinių paslaugų, ryšio, remonto ir panašiai) ir darbo sąnaudų (darbo užmokesčio, socialinio draudimo įmokų ir darbuotojų mokymų), turėtų teikiant konkrečią paslaugą, detalizavimu ir numatomos teikti konkrečios paslaugos galimų šių sąnaudų apskaičiavimu. Atlyginimo dydžio nustatymo (apskaičiavimo) metodiką nustato Vyriausybė, o konkrečius jo dydžius, vadovaudamasis šia metodika, – susisiekimo ministras.“

6.1.4. *Viešojo administravimo įstatyme* nustatyta:

2 straipsnio 17 dalis – „Administracinė paslauga – viešojo administravimo subjekto veiksmai, apimantys leidimų, licencijų ar dokumentų, kuriais patvirtinamas tam tikras juridinis faktas, išdavimą, asmenų deklaracijų priėmimą ir tvarkymą, asmenų konsultavimą viešojo administravimo subjekto kompetencijos klausimais, įstatymų nustatytos viešojo administravimo subjekto informacijos teikimą asmenims, administracinės procedūros vykdymą.“

15 straipsnio 2 dalis – „Administracines paslaugas teikia tik viešojo administravimo subjektai. Viešojo administravimo subjektas turi sudaryti savo teikiamų administracinių paslaugų sąrašą ir, vadovaudamasis vidaus reikalų ministro nustatyta tvarka ir kitais teisės aktais, reguliuojančiais šių paslaugų teikimą, patvirtinti administracinių paslaugų teikimo aprašymus. Administracinių paslaugų teikimo aprašymai turi būti atnaujinti kartą per 3 mėnesius, atsižvelgiant į viešojo administravimo subjekto veiklos ir teisės aktų, reguliuojančių šių paslaugų teikimą, pasikeitimus.“

6.2. Kiti teisės aktai:

6.2.1. Vyriausybės 2018-12-19 nutarimu Nr. 1315 patvirtintoje *Atlyginimo už viešosios įstaigos Transporto kompetencijų agentūros teikiamas administracines paslaugas dydžio nustatymo (apskaičiavimo) metodikoje* reglamentuojama:

1 punktas – „Atlyginimo už viešosios įstaigos Transporto kompetencijų agentūros teikiamas administracines paslaugas dydžio nustatymo (apskaičiavimo) metodika (toliau – Metodika) reglamentuoja atlyginimo už viešosios įstaigos Transporto kompetencijų agentūros (toliau – Agentūra) teikiamas administracines paslaugas (toliau – paslaugos) dydžio apskaičiavimo tvarką.“

6.2.2. Vyriausybės 2007-08-22 nutarimu Nr. 875 (Vyriausybės 2017-11-15 nutarimo Nr. 933 redakcija) patvirtintose *Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklėse* reglamentuojama:

35 punktas – „Atsakymai į prašymus parengiami atsižvelgiant į jo turinį: [...]; 35.2. į prašymą pateikti institucijos turimą informaciją atsakoma pateikiant prašomą informaciją Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ar savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo nustatyta tvarka arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys; [...].“

6.2.3. *VšĮ Transporto kompetencijų agentūros įstatuose* reglamentuojama:

7 punktas – „Įstaigos veiklos tikslas – tenkinti viešuosius interesus vykdant visuomenei naudingą veiklą kelių priežiūros ir plėtros, civilinės aviacijos valdymo ir priežiūros srityse.“

Tyrimo išvados

7. Seimo kontrolierius gavo Pareiškėjų skundą, taip pat adresuotą ir susisiekiama ministru bei Vyriausybės kancleriui, dėl TKA galimai netinkamų veiksmų (neveikimo), nagrinėjant Pareiškėjų 2020-02-11 kreipimąsi ir teikiant prašomą informaciją, susijusią su TKA 2019 metų veiklos sąnaudomis bei finansiniais rodikliais.

8. Vadovaujantis Aviacijos įstatymo 4 straipsnyje įtvirtintomis nuostatomis, aviacijos valstybinį valdymą pagal savo kompetenciją Lietuvos Respublikoje, be kitų institucijų, vykdo ir TKA. To paties teisės akto 6 straipsnio 3 dalies 1, 2 ir 5 punktuose reglamentuojama, kad TKA pagal savo kompetenciją vykdo civilinės aviacijos, įskaitant antžeminę įrangą ir aviacijai teikiamas paslaugas, valstybinę priežiūrą, organizuoja Nacionalinės civilinės aviacijos saugumo programos įgyvendinimą, taip pat teikia metodinę pagalbą ir konsultacijas civilinės aviacijos klausimais. Už TKA teikiamas administracines paslaugas imamas atlyginimas, kurio dydis nustatomas (apskaičiuojamas) vadovaujantis ekonomiškai pagrįsta paslaugos savikaina (Aviacijos įstatymo 8 straipsnis, pažymos 6.1.3 punktas). Atitinkamai, VšĮ Transporto kompetencijų agentūros įstatų 7 punkte įtvirtinta, kad TKA veiklos tikslas yra tenkinti viešuosius interesus vykdant visuomenei naudingą veiklą kelių priežiūros ir plėtros, civilinės aviacijos valdymo ir priežiūros srityse.

9. Seimo kontrolierius taip pat pažymi, kad, pagal Viešojo administravimo įstatymo 2 straipsnio 17 dalyje įtvirtintas nuostatas, administracinė paslauga laikytina viešojo administravimo subjekto veiksmai, apimantys leidimų, licencijų ar dokumentų, kuriais patvirtinamas tam tikras juridinis faktas, išdavimą, asmenų deklaracijų priėmimą ir tvarkymą, asmenų konsultavimą viešojo administravimo subjekto kompetencijos klausimais, įstatymų nustatytos viešojo administravimo subjekto informacijos teikimą asmenims, administracinės procedūros vykdymą. Administracines paslaugas teikia tik viešojo administravimo subjektai (Viešojo administravimo įstatymo 15 straipsnio 2 dalis, pažymos 6.1.4 punktas). Seimo kontrolierius pabrėžia, kad, atsižvelgiant į tai, jog TKA yra administracines paslaugas teikianti institucija, jos veiklai, susijusiai su asmenų prašymų (skundų) nagrinėjimu bei informacijos teikimu, taikytinos Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatyme, Viešojo administravimo įstatyme, Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklėse ir kituose teisės aktuose

įtvirtintos nuostatos.

Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatyme reglamentuojama, kad institucijos privalo teikti pareiškėjams ar jų atstovams dokumentus (informaciją), išskyrus šio įstatymo ir kitų įstatymų nustatytus atvejus. To paties teisės akto 5 straipsnio 1 dalyje reglamentuojama, kad informacija apie institucijos veiklą yra vieša ir Vyriausybės nustatyta tvarka skelbiama institucijos interneto svetainėje, taip pat mobiliojoje programoje, jeigu institucija ją turi. Šiame kontekste Seimo kontrolierius taip pat atkreipia dėmesį į Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių (toliau vadinama – Taisyklės) 35.2 punkte įtvirtintas nuostatas, kuriomis vadovaujantis, atsakymai į prašymus turi būti parengiami atsižvelgiant į jo turinį, t. y., į prašymą pateikti institucijos turimą informaciją turi būti atsakoma pateikiant prašomą informaciją Teisės gauti informaciją iš valstybės ar savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo nustatyta tvarka arba turi būti nurodomos atsakymo tai padaryti priežastys.

10. Pareiškėjai skundėsi Seimo kontrolieriui, kad TKA galimai neteikia Asociacijoms prašomos informacijos, susijusios su TKA 2019 metų veiklos sąnaudomis bei finansiniais rodikliais.

Pareiškėjų skundo tyrimo metu, t. y., 2020-03-03, Susisiekimo ministerijoje buvo organizuotas posėdis, kuriame, be kita ko, dalyvavo ir TKA bei Pareiškėjai. Posėdžio metu TKA pristatė informaciją, susijusią su atlyginimo už TKA teikiamas paslaugas dydžių sąnaudomis. TKA atstovai posėdžio metu paaiškino, kokių teisiniu bei faktiniu pagrindu remiantis apskaičiuojami pirmiau minėtų paslaugų savikainos dydžiai, nurodė, kas sudaro paslaugų savikainą, pristatė detalizuotą informaciją apie kiekvieną 2019 metais patirtų TKA sąnaudų grupę, pateikė 2019 metų faktinį ir 2020 metų prognozuojamą paslaugų įkainių dedamųjų, pagal patiriamas sąnaudas, palyginimą. Taip pat pristatyti pagrindiniai veiksniai, kurie sąlygojo praėjusių metų sąnaudų pasikeitimus, ir pan.. Posėdžio metu buvo nutarta TKA suorganizuoti darbinį susitikimą su aviacijos įmonių atstovais, kuriame būtų detalčiai pristatytas ir aptartas įmonių metinio priežiūros mokesčio apskaičiavimo ir taikymo modelis. Taip pat nuspręsta ateityje TKA, prieš inicijuojant paslaugų įkainių pakeitimus, supažindinti aviacijos bendruomenę su numatomais pokyčiais bei vykdyti konsultacijas (pažymos 5 punktas).

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, jog skunde keliamos problemos išspręstos (yra sprendžiamos šiuo metu) gera valia.

11. Apibendrinant, konstatuotina, kad Pareiškėjų skundo dėl TKA veiksmų (neveikimo), nagrinėjant Pareiškėjų 2020-02-11 kreipimąsi ir teikiant prašomą informaciją, susijusią su TKA 2019 metų veiklos sąnaudomis bei finansiniais rodikliais, tyrimas nutrauktinas, vadovaujantis Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 3 dalies nuostatomis [skundo tyrimas nutraukiamas, jei tarpininkaujant Seimo kontrolieriui, skunde keliamos problemos išspręstos (yra sprendžiamos gera valia)].

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

12. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 3 dalimi, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia:

<...> asociacijos „A“ valdybos pirmininko X ir B asociacijos prezidento Y skundo dėl VšĮ Transporto kompetencijų agentūros veiksmų (neveikimo), nagrinėjant 2020-02-11 kreipimąsi ir teikiant prašomą informaciją, susijusią su VšĮ Transporto kompetencijų agentūros 2019 metų veiklos sąnaudomis bei finansiniais rodikliais, tyrimą nutraukti.